ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ G. FEDERICO MANCINI της 20ής Οκτωβρίου 1987 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Στις 20 Οκτωβρίου 1981, το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί της προσφυγής 137/80 που είχε ασκηθεί από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά του Βασιλείου του Βελγίου. Έκρινε ότι « το Βασίλειο του Βελγίου, αρνούμενο να λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη μεταφορά του στατιστικού ισοδυνάμου ή του κατ' αποκοπή ποσού εξαγοράς των αποκτηθέντων υπό το βελγικό συνταξιοδοτικό σύστημα δικαιωμάτων συντάξεως αρχαιότητος (γήρατος) στο κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα, που προβλέπεται από την παράγραφο 2 του άρθρου 11 του παραρτήματος VIII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Κοινοτήτων, παρέβη τις υποχρεώσεις του εκ της Συνθήκης ΕΟΚ » (Συλλογή 1981, σ. 2393, σκέψη 20).

Με προσφυγή της 28ης Νοεμβρίου 1985, το ίδιο θεσμικό όργανο ζήτησε από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι το Βέλγιο δεν εκτέλεσε την προαναφερθείσα απόφαση, παραβαίνοντας με τον τρόπο αυτό την υποχρέωση που προβλέπεται στο άρθρο 171 της Συνθήκης.

2. Παρισταμένη, η κυβέρνηση των Βρυξελλών δεν αρνήθηκε την παράβασή της, αλλά τη δικαιολόγησε με την ύπαρξη νόμιμης ερμηνευτικής αμφιβολίας του εθνικού νομοθέτη. Το βελγικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως — παρατηρεί καταρχάς — αγνοούσε ανέκαθεν τη μεταφορά των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Επομένως, για να αναγνωριστεί το δικαίωμα αυτό στους βέλγους υπηκόους που απασχολούνται στην Κοινότητα, ήταν αναγκαίο να θεσπιστεί ad hoc ρύθμιση που να λαμβάνει υπόψη τα διάφορα συνταξιοδοτικά συστήματα που υπάρχουν στη χώρα. Προς τον σκοπό αυτό, η εκτελεστική εξουσία κατέθεσε νομοσχέδιο στα νομοθετικά σώματα (Ιούνιος 1985), το κείμενο του οποίου διαβιβάστηκε στην Επιτροπή για ενδεχόμενες παρατηρήσεις.

Πάντως, ένα δικαστήριο του Λουξεμβούργου ζήτησε εν τω μεταξύ από το Δικαστήριο να αποφανθεί με προδικαστική απόφαση αν το προαναφερθέν άρθρο 11 επιφυλάσσει « στους μόνιμους υπαλλήλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την ευχέρεια της εναλλακτικής επιλογής κατά βούληση και σύμφωνα με τα συμφέροντά τους μεταξύ των δύο τρόπων μεταφοράς των κεκτημένων κατά τα εθνικά συστήματα δικαιωμάτων, έστω και όταν η εναλλακτική λύση που επιλέγει ο υπάλληλος είναι είτε άγνωστη στο εσωτερικό δίκαιο στο οποίο υπάγεται ο εθνικός οργανισμός κοινωνικής ασφαλίσεως είτε ασυμβίβαστη προς τους κανόνες χρηματοδοτήσεως (των εν λόγω συστημάτων) » (Απόφαση της 4ης Μαΐου 1988, υπόθεση 64/85, Watgen κατά Caisse de pension des employés privés, Συλλογ, σ. 2435ή). Υπ' αυτές τις συνθήκες — καταλήγει η καθής κυβέρνηση — η Βουλή αποφάσισε να αναβάλει την ψήφιση του νομοσχεδίου έως την ημερομηνία κατά την οποία θα ελάμβανε γνώση της οριστικής αποφάσεως του Δικαστηρίου.

3. Τα επιχειρήματα αυτά, τα οποία μερικώς έχει επικαλεστεί η βελγική κυβέρνηση στην υπόθεση 137/80, δεν μπορούν να γίνουν δεκτά. Υπενθυμίζω ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, « τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επικαλεστούν διατάξεις, την ακολουθούμενη πρακτική ή καταστάσεις της εσωτερικής τους έννομης τάξης για να δικαιολογήσουν τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από

* Γλώσσα πρωτοτύπου: η ιταλική.

κοινοτικό κανονισμό » (τελευταίως, απόφαση της 20ής Μαρτίου 1986, υπόθεση 72/85, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 1986, σ. 1219, σκέψη 19). Επομένως, δεν ήταν επίσης δυνατόν να γίνει επίκληση των αμφιβολιών ως προς την ερμηνεία· δεδομένου ότι πρόκειται για υποκειμενικό στοιχείο, μπορούν να αντιταχθούν στον κοινοτικό κανόνα ακόμη λιγότερο απ' ό,τι οι απαριθμηθέντες από το Δικαστήριο παράγοντες.

Το γεγονός ότι η αμφιβολία — σχετικά, μεταξύ άλλων, με μια εθνική νομοθεσία πολύ διαφορετική από τη βελγική νομοθεσία — ήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 177 της Συνθήκης, επίσης δεν καθιστά δυνατή τη συναγωγή διαφορετικών συμπερασμάτων. Πράγματι, είναι προφανές ότι η ύπαρξη παρόμοιας διαδικασίας δεν έχει επιπτώσεις στο δεδικασμένο υπό την έννοια της καταργήσεως του κύρους του και/ή της αναστολής της αποτελεσματικότητάς του. Με άλλα λόγια, ο χαρακτηρισμός ως « οριστικής » της αποφάσεως με την οποία το Δικαστήριο θα απαντήσει στο Λουξεμβούργιο δικαστή και, δι' αυτού ακριβώς του τρόπου, η υποβίβαση σε « προσωρινή » αυτής της αποφάσεως που έχει ήδη εκδοθεί έναντι του Βελγίου, δεν συμβιβάζονται προς θεμελιώδη αρχή κάθε έννομης τάξης.

Ας προστεθεί τέλος ότι, στην υπό κρίση περίπτωση, οι αμφιβολίες ως προς τη σημασία της επίμαχης διατάξεως δεν είχαν κανένα λόγο υπάρξεως. Το άρθρο 11 — βεβαιώνει η απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 1981 — « αποβλέπει... στο να επιτύχει ώστε τα κεκτημένα από τους κοινοτικούς υπαλλήλους στα ίδια τα κράτη τους δικαιώματα... να δυνηθούν να διαφυλαχθούν προς όφελός (τους) και να ληφθούν υπόψη από το συνταξιοδοτικό σύστημα, στο οποίο θα υπάγεται ο ενδιαφερόμενος κατά το πέρας της επαγγελματικής του σταδιοδρομίας, εν προκειμένω, το κοινοτικό σύστημα. Επομένως, (ο κανόνας) έχει ως σκοπό την παροχή υπέρ των υπαλλήλων ενός δικαιώματος, του οποίου η άσκηση θα διακυβευόταν αν, όπως ισχυρίζεται η βελγική κυβέρνηση, τα κράτη μέλη διατηρούσαν την ευχέρεια να απέχουν από του να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της διατάξεώς (του) ». Τέλος — κατέληξε το Δικαστήριο — το βελγικό κράτος υποχρεούται « να επιλέξει και να εφαρμόσει τα συγκεκριμένα μέτρα που θα επιτρέψουν την άσκηση της παρεχομένης στους υπαλλήλους ευχερείας να μεταφέρουν τα κεκτημένα εντός του εθνικού πλαισίου δικαιώματα ... ».

Ενώπιον της σαφεστάτης αυτής αποφάσεως, το Βασίλειο του Βελγίου όφειλε και μπορούσε να πράξει ένα μόνο πράγμα: να ενεργήσει αμέσως προς την κατεύθυνση που υπέδειξε το Δικαστήριο. Αντιθέτως όμως, δεν θέσπισε καμία παρόμοια διάταξη και, συνεπώς, κανείς κοινοτικός υπάλληλος βελγικής ιθαγενείας δεν έχει ακόμη μπορέσει να επωφεληθεί του πλεονεκτήματος που του παρέχει το παράρτημα VIII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων.

4. Υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να αναγνωριστεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΟΚ, επειδή δεν συμμορφώθηκε με την απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Οκτωβρίου 1981 στην υπόθεση 137/80. Επομένως, προτείνω στο Δικαστήριο να δεχθεί την προσφυγή που άσκησε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα κατ' εφαρμογή του άρθρου 69, παράγραφος 3, του κανονισμού διαδικασίας.